

Agder fylkeskommune
Krypsivprosjektet på Sørlandet
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Saksbehandler, innvalgstelefon
Liudmila Pechinkina, 37017847

Tillatelse til fjerning av krypsiv på fire lokaliteter i Otra

---

Fylkesmannen i Agder gir Agder fylkeskommune tillatelse til å fjerne krypsiv på fire lokaliteter i Otra i kommunene Vennesla og Valle. Tillatelsen er gitt på visse vilkår med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. § 16. Oppklippet materiale kan legges på land etter samtykke fra grunneiere.

Vedtaket kan påklages innen tre uker.

Vi viser til søknad med vedlegg om fjerning av krypsiv, datert 10.05.2019. Vi beklager lang saksbehandlingstid.

1 Vedtak

Fylkesmannen i Agder gir Agder fylkeskommune tillatelse til å fjerne krypsiv ved tre lokaliteter i Otra i Valle kommune og ved én lokalitet i Otra i Vennesla kommune, over et areal vist på kart i Terrateknikk sine rapporter vedlagt søknaden. Oppklippet plantemateriale som samles opp, kan disponeres på land som omsøkt.

Tillatelsen gjelder til og med 31.12.2028.

Tillatelsen er gitt etter forurensningsloven § 11, jf. § 16.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endringen ønskes gjennomført.

Saksbehandlingsgebyr

I samsvar med forurensningsforskriften §39-3, jf. § 39-4, skal tiltakshaver i utgangspunktet betale saksbehandlingsgebyr for Fylkesmannens behandling av søknaden. Ettersom Miljødirektoratet bevilger midler til Krypsivprosjektet på Sørlandet, har vi besluttet å frafalle saksbehandlingsgebyr, jf. forurensningsforskriften § 39-10.

2 Sakens bakgrunn

Krypsivprosjektet på Sørlandet v/Agder fylkeskommune søker om tillatelse til å fjerne krypsiv på fire lokaliteter i Otra (se tabell 1). Krypsivbestandene forekommer flekkvis i de fleste berørte lokalitetene, med stedvis høy tetthet. Det søkes om klipping og eventuell harving/fresing med flytende klipper/bunnbehandler. Krypsivprosjektet ønsker at krypsivmassen skal bli tatt opp på land for kompostering. Bunnsedimentene skal ikke fjernes.

Tabell 1 Oversikt over lokaliteter der Krypsivprosjektet søker om fjerning av krypsiv.

Lokalitetsnavn	Kommune	Berørt areal m ²)	Øvrige opplysninger
Neset	Vennesla	6 000	- førstegangsbehandling; - kun del av arealet behøver behandling
Badestrand Valle	Valle	16 000	- førstegangsbehandling; - kun del av arealet behøver behandling
Harstadbassenget	Valle	40 000	- gjentatt behandling (sist behandlet i 2012); - kun del av arealet behøver behandling
Rysstad sideløp	Valle	24 000	- gjentatt behandling (sist behandlet i 2013); - kun del av arealet behøver behandling

Det er ikke tatt sedimentprøver i forbindelse med de omsøkte tiltakene. Ingen av strekningene som blir berørt av tiltakene, er anadrome, men lokaliteten Neset ligger nær anadrom sone.

Krypsivprosjektet søker om 8-års varighet på tillatelsen fra Fylkesmannen ettersom det kan være aktuelt å gjennomføre tiltakene på nytt ved de berørte lokalitetene.

2.1 Rettslig utgangspunkt

Tiltak som representerer en fare for spredning av forurensning, kan gis tillatelse til med hjemmel i lov 13.03.1981 nr. 6 om vern for forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 11, jf. § 7. I tillatelsen kan det settes nærmere vilkår for å motvirke at forurensningen fører til skader eller ulemper, jf. forurensningsloven § 16.

Når Fylkesmannen avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkårene etter forurensningsloven § 16, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre. Tiltak som kan medføre forurensning, skal også vurderes etter de miljørettslige prinsippene i lov 19.06.2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 8-12 og forskrift 15.12.2006 nr. 1446 om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) §§ 4 og 12.

3 Saksgang

Fylkesmannen sendte den 31.05.2019 søknad om fjerning av krypsiv på høring til aktuelle myndigheter og berørte parter. Vi har fått følgende kommentarer:

Norsk maritimt museum skriver bl.a. følgende i e-post av 03.06.2019:

«Vi har vurdert tiltakene i forhold til eventuell konflikt med kulturminner under vann og eventuell behov for befaring fra vår side. Det er ikke kjent at det finnes kulturminner under vann i de planlagte områdene for rydding av krypsiv (...). Sannsynligheten for at kulturminner kan komme til skade under det arbeidet som skal gjøres, og slik det er beskrevet i prosjektplanene, anser vi som liten.

Vi har ingen merknader i saken ut over det som følger av meldeplikt ved eventuelle funn av kulturminner under anleggsarbeidet (jf kulturminneloven §§ 8,2, 14,3).»

Kulturminnevernseksjonen v/daværende Aust-Agder fylkeskommune skriver i e-post av 04.06.2019 at de ikke har noen merknader til tiltakene.

Vennesla kommune skriver i e-post av 05.06.2019 at de ikke har noen merknader til tiltakene.

Daværende Vest-Agder fylkeskommune skriver bl.a. følgende i e-post av 27.06.2019:

«Fylkeskommunen mener det er positivt at krypsivet fjernes og har ingen merknader til tiltaket. Tiltaket er slik vi vurderer det ikke avhengig av tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.»

Daværende Aust-Agder fylkeskommune skriver bl.a. følgende i e-post av 28.06.2019:

«Aust-Agder fylkeskommune uttaler seg til de tre lokalitetene i Valle kommune (...).

Det søkes om tillatelse til å fjerne krypsiv ved klipping og eventuelt harving/fresing med flytende klipper/bunnbehandler ved Valle badestrand, Harstadbassenget og Rysstad sideløp. (...)

De omsøkte områdene i Valle er relativt store (16 000 m² – 40 000 m²), men kun deler av arealet behøver behandling. (...)

Vurdering

Krypsiv har økt i omfang de senere årene og utgjør nå et problem, først og fremst for rekreasjon og friluftsliv. Økt tilgroing av krypsiv kan også ha negative effekter for fisk da dette forekomster av krypsiv bremser vannet og kan føre til tilslamming av gyteområder.

Tiltakene som er planlagt vil sannsynligvis medføre en bedring av reproduksjonsforhold for fisk ved at en unngår nedslamming av gyteområder. Tiltakene kan tenkes å ha negativ effekt for andre ferskvannlevende organismer, men disse krypsivområdene er naturtype som det er mye av i vassdraget, samt at den mengden krypsiv vi ser i dag er ikke den historiske naturtilstanden. Tiltakene er reversible og dagens situasjon vil komme tilbake over tid om miljøforholdene forblir de samme som i dag. Tiltakene anses derfor ikke å være problematisk for andre ferskvannsorganismer.

Vår konklusjon er at tiltakene ikke trenger tillatelse etter Lakse- og innlandsfiskelovens forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Etter vår vurdering er heller ikke mudringen ved Dåsnes av et slikt omfang at det er fare for forringelse av produksjonsmulighetene for fisk eller andre ferskvannsorganismer.»

4 Fylkesmannens vurdering og begrunnelse

Fjerning av krypsiv innebærer ikke at sedimentene i tiltaksområdet forflyttes eller tas opp (mudres). Ved harving kan det likevel forventes noe oppvirvling av fine (små) sedimentpartikler ettersom metoden går ut på at en grabb går gjennom bunnen for å løfte og så legge tilbake sedimentet/substratet. Spredning av partikler er i seg selv uønsket, da dette kan medføre tilslamming av områder nedstrøms, forflytning av ev. forurensede sedimenter, midlertidig redusert tilstand i vannforekomsten som følge av økt turbiditet og økt tilførsel av organisk stoff nedstrøms tiltakene.

Forurensningspotensiale i tiltaksområdene

Neset (Vennesla kommune)

Det er i databasen Grunnforurensning registrert flere deponier til Hunsfos Fabrikker (papirproduksjon) på vestsiden av Venneslajorden. Etter vår vurdering er det lite sannsynlig at sedimentene ved Neset er forurenset som følge av avrenning fra deponiet som ligger nærmest tiltaksområdet (lokalitet 3468), siden deponiet ligger noe nedstrøms tiltaksområdet. Når det gjelder deponiene oppstrøms tiltaksområdet (lokalitet 14 315, 14 316, 14 317, 14320), er det ukjent om ev. avrenning fra deponiene har medført forurensning i sedimentene i tiltaksområdet. COWI AS konkluderer imidlertid i sin rapport av 30.06.2018 «Miljøundersøkelser av bark- og fiberslamdeponier ved Venneslajorden» med at utslippene fra barkdeponiene i liten grad inneholder miljøgifter, samt at utslippene ikke vil bidra til forverret klassifisering av miljøkvalitet i Venneslajorden. Det er likevel ikke alle deponiene som ble undersøkt av COWI i 2017-2018.

Badestrand Valle, Harstadbassenget og Rysstad sideløp (Valle kommune)

Det er ingen kjente forurensningskilder i nærheten av de tre tiltaksområdene i Valle kommune bortsett fra ev. avrenning fra vei og jordbruksarealer.

Miljøpåvirkninger av tiltakene

Spredning av partikler kan medføre flere negative konsekvenser for miljøet. Ifølge rapportene vedlagt søknaden, beskrives bunnsedimentene i de berørte elvestrekningene som mudder av forskjellig tykkelse, men vannhastigheten ved alle lokalitetene er lav, noe som kan tyde på at risikoen for partikkelspredning er noe begrenset. Det kan likevel forventes noe større partikkelspredning under harving. Det er likevel rimelig å anta at grunnet lav vannhastighet blir ikke ev. oppvirvlede sedimentpartikler transportert ut av tiltaksområdene og sedimenterer etter hvert omtrent på samme sted der harvingen er gjennomført. Terrateknikk påpeker i rapportene at dersom tiltakene gjennomføres ved større vannføringer, kan både partikler og planterester transporteres nedstrøms tiltaksområdene. Vi har derfor stilt vilkår om at tiltakshaver skal vurdere behov for ev. spredningsbegrensende tiltak ved hver enkelt lokalitet før oppstart av arbeidene samt at tiltakene ikke skal gjennomføres ved stor vannføring, jf. vilkår 3. Vi har også stilt vilkår om visuell kontroll med partikkelspredning som skal dokumenteres med bilder, jf. vilkår 4.

Naturverdier i tiltaksområdene

Ifølge Miljødirektoratet sin kartløsning Naturbase, er det ikke registrert rødlistede arter i eller i tilknytning til de fire tiltaksområdene. Ingen av de berørte elvestrekningene er anadrome, men lokaliteten Neset i Vennesla kommune ligger ca. 2,5 km oppstrøms en anadrom sone. Etter vår vurdering vil ikke de omsøkte tiltakene påvirke den anadrome sonen.

Tiltaksområdene ved Badestrand Valle, Harstadbassenget og Rysstad sideløp i Valle kommune ligger innenfor naturtypen «ikke forsuret restområde». Badestrand Valle og Harstadbassenget er en del av lokaliteten Harstadbassenget (BN00018726), og Rysstad sideløp er en del av lokaliteten

Straumefjorden (BN00018738), begge klassifisert som svært viktige (A-lokaliteter) grunnet rik og variert vannvegetasjon som skaper et viktig tilholdssted for flere våtmarkstilknyttede fuglearter. Hovedregelen er at man i størst mulig grad bør unngå tiltak i A-lokaliteter med utgangspunkt i føre-var-prinsippet. I det aktuelle tilfellet er lokalitetene betydelig påvirket av vassdragsregulering som antakelig er en av hovedårsakene til tilgroing og problemvekts med krypsiv. Etter vår vurdering kan fjerning av krypsiv anses som et positivt restaureringstiltak ettersom vannplanten utkonkurrerer stedegne planter og påvirker gyte- og oppvekstområder for fisk.

Disponering av oppklippet plantemateriale

Oppklippet plantemateriale kan føres ut av tiltaksområde med strøm. Større mengder drivende krypsiv kan bl.a. redusere verdien av rekreasjonsområder dersom planterestene avsettes i strandområder. Tiltakshaver skal derfor tilstrebe å samle opp mest mulig oppklippet plantemateriale på stedet. Tidligere erfaring viser at man klarer å samle opp mesteparten ved hjelp av lenser, men at noe av plantene likevel kan føres ut av tiltaksområdet. Det er også kjent at plantedelene som ikke blir samlet opp, i enkelte tilfeller kan føre til at krypsivet spres til nye områder. Vi har derfor stilt vilkår om at tiltakshaver skal befare nærliggende strandområder etter avsluttede tiltak for ev. å samle opp plantedelene ført ut av tiltaksområdet, jf. vilkår 5. Det er i søknaden opplyst at oppklippet plantemateriale massene ønskes transportert til land og så komposteres, som har vært tidligere praksis ved tilsvarende tiltak. Det er ikke angitt konkrete gnr./bnr. for disponering av massene i søknaden.

Vannvegetasjonen som fjernes og samles opp for å legges på land er å anse som næringsavfall, jf. forurensningsloven § 27 a andre ledd. Etter forurensningsloven § 32 første ledd «skal den som produserer næringsavfall, sørge for at avfallet blir brakt til lovlig avfallsanlegg eller gjennomgår gjenvinning, slik at det enten opphører å være avfall eller på annen måte kommer til nytte ved å erstatte materialer som ellers ville blitt brukt». Det fremgår videre av første ledd at «annen disponering av avfall fra fiske, jordbruk og skogbruk mv. likevel er tillatt, såfremt forurensningen dette kan medføre omfattes av § 8 første ledd nr. 1». Etter vår vurdering kan alminnelig skjøtsel av naturen anses å falle inn under alternativet "mv." i forurensningsloven § 32 første ledd. Videre vurderer vi at forurensningen fra disponeringen av oppklippet plantemateriale på land i art, omfang og virkninger kan anses å være vanlig forurensning ved alminnelig skjøtsel av naturen som ikke vil medføre nevneverdige skader eller ulemper, jf. forurensningsloven § 8. Unntaket i § 32 i forurensningsloven første ledd kommer derfor til anvendelse. Vi forutsetter for øvrig at den omsøkte disponeringen ikke virker skjemmende, jf. forurensningsloven § 28 første ledd, og skjer etter samtykke fra grunneiere. Vi har stilt vilkår om at massene skal legges på land på en måte som gjør at nedbrytningen skjer aerobt (med tilgang på oksygen) og på arealer som ikke utsettes for flom, jf. vilkår 6. Videre skal tiltakshaver, om nødvendig, iverksette tiltak for å sikre at plantemassene ikke nås ved flomvannføring.

Tidsperiode for gjennomføring av tiltakene

Tiltakshaver søker om at tillatelsen skal gjelde i åtte år. Basert på tilsvarende tiltak andre steder i Agder ser man at det som regel er behov for å gjennomføre opprensning flere ganger slik at tiltakene har effekt. I det aktuelle tilfellet har vi vurdert at det er viktig at tiltakene av hensyn til friluftsliv og rekreasjon ikke gjennomføres om sommeren. I perioden fra 15. mai til 15. september er også den biologiske produksjonen i vannmassene stor, og det er ikke ønskelig med negativ påvirkning av vannmassene. Etter vår vurdering kan det være hensiktsmessig å gjennomføre tiltakene om høsten når vekstsesongen for problemvegetasjonen er tilnærmet over. Vi har derfor besluttet å begrense tidsperioden for tiltaksgjennomføring, jf. vilkår 8.

Naturmangfoldloven

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger, jf. naturmangfoldloven § 8. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Fylkesmannen har benyttet tilgjengelige nettbaserte databaser (bl.a. Miljødirektoratet sin kartløsning Naturbase kart, Vann-nett og Miljøstatus kart), samt rapportene vedlagt søknaden som grunnlag i vurdering av søknaden. Ut fra det ovennevnte anser vi at naturmangfoldloven § 8 er tilstrekkelig ivarettatt.

Det er gjennomført flere liknende tiltak, og miljøkonsekvenser av fjerning av vannvegetasjon er kjent gjennom erfaringer. Ettersom det er noe usikkerhet knyttet til forurensningsgraden i sedimentene ved lokaliteten på Neset, legger vi noe vekt på føre-var-prinsippet som er en retningslinje for håndtering av usikkerhet knyttet til et tiltaks miljøkonsekvenser, jf. naturmangfoldloven § 9.

Tiltakets påvirkning på økosystemet skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for (jf. naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning). Tiltakene vil antakelig gi en midlertidig miljøeffekt under gjennomføringen. Fylkesmannen mener likevel at eventuelle negative effekter er forbigående og at tiltaket dermed ikke vil bidra til den samlede belastningen av økosystemet i nevneverdig grad. Vi legger også vekt på at formålet med tiltakene er å restaurere natur- og bruksverdiene i Otra. Det må påvises aktsomhet mht. ukjente miljøproblemer i området.

Ifølge naturmangfoldloven § 11 skal tiltakshaver dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Videre sier naturmangfoldloven § 12 at for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. Dette er ivarettatt gjennom vurderinger som ligger til grunn for kravene som er stilt i tillatelsen.

Vannforskriften

Vannforskriften har som hovedformål å beskytte, og om nødvendig forbedre eller gjenopprette, tilstanden i vannforekomster, med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god tilstand/potensial. Tilstanden i overflatevann og sterkt modifiserte vannforekomster skal beskyttes mot forringelse, jf. vannforskriften §§ 4 og 5. Forringelse av vannforekomsten kan kun tillates dersom det foreligger adgang til å gi unntak, jf. vannforskriften § 12.

Fylkesmannen har benyttet portalen Vann-nett for å innhente opplysninger om berørte vannforekomster. Lokalitetene Harstadbassenget og Badestrand Valle tilhører den sterkt modifiserte vannforekomsten Otra – Bykil til Flåren (vannforekomstID 021-1402-R) som har moderat økologisk potensial og udefinert kjemisk tilstand. Lokaliteten Rysstad sideløp tilhører Rysstadbassenget (vannforekomstID 021-15008-L) som har svært dårlig økologisk tilstand og udefinert kjemisk tilstand. Lokaliteten Neset tilhører Venneslafjorden (vannforekomstID 021-1059-L) som har moderat økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Ifølge portalen, oppnås miljømålene i alle de tre vannforekomstene innen 2027. Ettersom formålet med tiltakene er å restaurere og forbedre de berørte vannforekomstene, vurderer vi det slik at tiltakene vil bidra til vannforekomstene kan oppnå miljømålene. § 12 i vannforskriften kommer derfor ikke til anvendelse.

Konklusjon

De omsøkte tiltakene har som hovedformål å fjerne krypsiv som i de berørte lokalitetene i Otra karakteriseres som problemvegetasjon. Tiltakene vil i stor grad medføre en restaurering av natur- og bruksverdier i de enkelte lokalitetene. Fylkesmannen finner etter en samlet vurdering å kunne gi tillatelse til fjerning av krypsiv på visse vilkår. Tillatelsen er begrunnet i at tiltakene ikke vil medføre uakseptable miljøpåvirkninger, samt at det er liten risiko for midlertidig forringelse av vannforekomstene, men at denne vil kunne minimiseres ved at tiltakene utføres i henhold til fastsatte vilkår.

5 Vilkår

1. Det tillates å klippe og harve krypsiv ved hjelp av flytende bunnbehandler på følgende lokaliteter:
  - Neset i Vennesla kommune;
  - Badestrand Valle, Harstadbassenget og Rysstad sideløp i Valle kommune.

Arealene som blir berørt av tiltakene, skal være som omsøkt, jf. Terrateknikk sine rapporter vedlagt søknaden av 10.05.2019.

2. Før oppstart av arbeidene skal tiltakshaver vurdere om og hvorvidt det er behov for tiltak for å begrense partikkelspredning. Vurderingen skal omfatte hver enkelt lokalitet og gjennomføres årlig. Vurderingen skal legges ved sluttrapport, jf. vilkår 11.

3. Tiltakene skal ikke gjennomføres ved stor vannføring.

4. Tiltakshaver skal utføre visuell kontroll med partikkelspredning og ta bilder under tiltaksgjennomføring for å dokumentere partikkelkontroll. Bildene skal tas både under og i etterkant av arbeidene. Fotodokumentasjonen skal legges ved sluttrapporten, jf. vilkår 11.

5. Tiltakshaver skal tilstrebe at så mye av oppklippet plantemateriale som praktisk mulig samles opp ved bruk av lenser. Det skal utføres regelmessig kontroll med lensenes funksjon.

Etter at tiltakene er avsluttet, skal tiltakshaver befare nærliggende strandområder for å samle opp ev. planterester som det ikke lyktes å samle opp ved hjelp av lensene.

6. Oppsamlet klippet plantemateriale kan i samråd med grunneiere legges på land. Tiltakshaver skal oppgi gnr. og bnr. på eiendommen(e) der massene er lagt på i sluttrapport, jf. vilkår 11. Dersom grunneier krever krypsivmassene fjernet, skal massene leveres til et godkjent avfallsanlegg. Ev. kvittering fra levering av massene skal legges ved sluttrapport, jf. vilkår 11.

Tiltakshaver skal tilrettelegge for aerob nedbrytning. Massene skal legges på arealer som ikke er utsatt for flom. Tiltakshaver skal iverksette tiltak for å sørge for at massene ikke nås ved unormalt høy vannføring.

7. Før tiltakene iverksettes og minimum en uke før skal det gis beskjed til Fylkesmannen om dato for oppstart samt hvem som er ansvarlig entreprenør. Det kan bli ført tilsyn under arbeidene.

8. Det skal ikke gjennomføres tiltak i perioden **15. mai til 15. september**.

9. Den som utfører arbeidene, skal kunne fremlegge kopi av denne tillatelsen på arbeidslokaliteten, inntil tiltakene er avsluttet.

10. Dersom det oppstår utilsiktede forurensnings situasjoner eller brukerkonflikter, skal arbeidet stanses og korrigerende tiltak gjennomføres. Fylkesmannen må varsles ved alle forhold der tiltak kan berøre miljøet negativt.

11. Tiltakshaver skal levere rapport for gjennomførte tiltak en gang i året. Rapporten for arbeider gjennomført foregående år skal sendes til Fylkesmannen **innen 31. januar**. Rapporten skal inneholde følgende informasjon:

- områder det er gjennomført tiltak i;
- metoder som er benyttet;
- bilder som viser tiltaksgjennomføring og håndtering av oppsamlet plantemateriale på land;
- lokalisering av arealene der oppsamlet klippet plantemateriale er plassert. Det skal oppgis gnr. og bnr. på eiendommen, og arealene skal avgrenses på kart.
- risikovurdering av partikkelspredning og beskrivelse av ev. iverksatte avbøtende tiltak;
- kvittering på levering dersom massene leveres til et godkjent avfallsanlegg;
- ev. iverksatte tiltak for flomsikring;
- ev. avvik.

12. Tillatelsen er gyldig t.o.m. 31.12.2028.

6 Ansvarsforhold

Dette vedtaket er gjort med bakgrunn i det vi i dag vet om området. Tiltakshaver, Agder fylkeskommune, er ansvarlig for at tiltaket gjennomføres i henhold til vilkårene i tillatelsen. Denne tillatelsen fritar ikke tiltakshaver for ansvaret for innhenting av tillatelser etter annet lovverk eller fra berørte grunneiere og rettighetshavere m.m. Tiltakshaver er selv ansvarlig i forhold til andre brukerinteresser som kan bli berørt. Privatrettslige forhold forutsetter vi avgjort før tiltaket finner sted.

Brudd på vilkår i en tillatelse kan medføre straffeansvar etter forurensningsloven, jf. § 78. For å sikre at bestemmelsene i forurensningsloven eller tillatelsen blir overholdt kan forurensningsmyndigheten fastsette tvangsmulkt til staten, jf. forurensningsloven § 73.

7 Erstatningsansvar og klageadgang

Denne tillatelsen fritar ikke tiltakshaver eller anleggseier for erstatningsansvar etter de alminnelige erstatningsregler, jf. bl.a. §§ 10 og 17 i forurensningsloven.

Vedtaket om tillatelse og frafall av gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker fra det tidspunktet underretning om vedtaket er kommet frem, jf. forvaltningslovens §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Fylkesmannen i Agder, jf. forvaltningsloven § 32.

Med hilsen

Veronica Skjævestad (e.f.)
faggruppetleder forurensning
Miljøvern avdelingen

Liudmila Pechinkina
rådgiver
Miljøvern avdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:
Klageskjema

Kopi til:

Norsk maritimt museum	Bygdøynesveien 37	0286	OSLO
Naturvernforbundet i Agder	Postboks 718	4666	KRISTIANSAND S
Vennesla kommune	Postboks 25	4701	VENNESLA
Norges vassdrags- og energidirektorat	Postboks 5091, Majorstuen	0301	OSLO
Valle kommune	Postboks 4	4747	VALLE
OTRA LAXEFISKELAG	Sødal terrasse 65	4630	KRISTIANSAND S
VALLE JAKT- OG FISKELAG	Postboks 94	4746	VALLE